

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Magdaleny Ježkové a soudců JUDr. Jany Kábrtové a Mgr. Tomáše Blažka v právní věci

žalobkyně: **368 s.r.o.**, IČ 27478726
se sídlem Pod Zámečkem 1761/15, 500 06 Hradec Králové
zastoupená JUDr. Arnoštem Urbanem, advokátem
se sídlem Československé armády 300/22, 500 03 Hradec Králové

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 1. 2017, č. j. MPSV-2016/217365-421/1,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 1. 2017, č. j. MPSV-2016/217365-421/1 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni k rukám právního zástupce náhradu nákladů řízení ve výši 9.800,- Kč, a to do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný rozhodl o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Úřadu práce – Krajské pobočky Hradec Králové č.j. HKA-T-144/2015 ze dne

29. 8. 2016, kterým bylo rozhodnuto, že se žalobkyni neposkytuje příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením za 3. čtvrtletí roku 2015, celkem ve výši 27 022 Kč. Spornou je v této věci otázka, zda lze jediného společníka a jednatele žalobkyně považovat za zaměstnance v pracovním poměru pro účely čerpání příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon č. 435/2004 Sb.“).

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně je přesvědčena, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Důvodem neposkytnutí příspěvku je názor správních orgánů, že pracovněprávní vztah zaměstnance PhDr. M. H., na kterého byl příspěvek požadován, byl uzavřen neplatně, nelze na něj pohlížet jako na zaměstnance žalobkyně a nelze tedy příspěvek poskytnout. Pracovní poměr byl uzavřen mezi žalobkyní na straně zaměstnavatele, zastoupenou Mgr. S. na základě plné moci udělené jednatelem žalobkyně PhDr. H., a (týmž) PhDr. H. na straně zaměstnance.
3. Žalobkyně nesouhlasí s argumentací žalovaného, že dle § 22 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „občanský zákoník“), nemůže jiného zastupovat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, a proto je neplatná plná moc k uzavření pracovního poměru s PhDr. H., udělená jím – jeho osobou - z pozice jednatele žalobkyně jiné pověřené osobě. Žalobkyně uvedla, že závěr o neplatnosti plné moci by bylo možné učinit, pokud by existoval rozpor mezi zájmy Mgr. S. a žalobkyně. O žádném takovém střetu se však správní orgán v rozhodnutí nezmiňuje, z provedeného řízení nevyplývá, a předmětnou plnou moc tedy nelze z tohoto důvodu považovat za neplatnou.
4. Přestože žalovaný podpořil své rozhodnutí judikaturou, žalobkyně s uvedeným nesouhlasí, neboť žalovaný z judikatury vyvodil paušální závěry, že je uzavření pracovní smlouvy stejnou osobou na obou stranách neplatné v každém případě. Žalobkyně poukázala na to, že v každém jednotlivém případě je třeba zkoumat, zda tu střet zájmů je či není, což v napadeném rozhodnutí učiněno nebylo.
5. Žalobkyně uvedla, že jednatel společnosti s ručením omezeným může k jednotlivým úkonům zmocnit jinou osobu, tedy i k úkonům pracovněprávním. Dále uvedla, že je možné, aby jednatel společnosti byl zároveň zaměstnancem v téže společnosti v jiné pracovní pozici. Závěrem upozornila, že v předchozích letech až do roku 2015 správní orgán žalobkyni za stejného skutkového stavu opakovaně příspěvek na zaměstnance PhDr. H. přiznal. Napadeným rozhodnutím tak žalovaný porušil zásadu předvídatelnosti.
6. Žalobkyně navrhla rozhodnutí zrušit a žalovanému vrátit k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

7. Žalovaný odkázal na napadené rozhodnutí, neboť se v něm vypořádal s námitkami vznesenými v žalobě, které byly vzneseny již v odvolání. Žalovaný se domnívá, že v případě, že by nebylo možné předmětnou pracovní smlouvu pokládat za absolutně neplatnou, jednání žalobce vykazuje jednoznačné znaky zneužití práva a neměla by takovému jednání být poskytnuta soudní ochrana. Žalobkyně si byla vědoma, že s panem H. nemůže uzavřít smlouvu, neboť tento byl ve střetu zájmů, a proto tento zákaz obešla

udělením plné moci paní S.. Žalovaný tak dovozuje, že na jednání paní S. je nutno hledět jako na jednání pana H.. Na základě principu, že nikdo nemůže zmocnit jinou osobu k jednání, ke kterému není sám oprávněn, je nutno hledět na uzavřenou pracovní smlouvu jako na neplatnou, neboť jejímu uzavření předcházelo nemožné zmocnění.

8. K námitce žalobkyně, že nebyl zkoumán konkrétní střet zájmů, žalovaný uvádí, že se touto námitkou v napadeném rozhodnutí zabýval. Konkrétní okolností střetu zájmů bylo právě to, že žalobkyně je společností s ručením omezeným s jediným jednatelem, přičemž pracovní vztah byl uzavírán právě s tímto jednatelem. Takováto skutečnost sama o sobě zakládá střet zájmů (s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3864/2008 ze dne 24. 2. 2009, a sp. zn. 29 Odo 1082/2005 ze dne 24. 4. 2007). Vztah mezi panem H. a žalobkyní nemohl být vztahem pracovněprávním, neboť byl uzavřen v rozporu s § 22 odst. 2 občanského zákoníku, za účelem získat plnění ze státního rozpočtu, které však slouží pouze k podpoře zaměstnávání osob se zdravotním pojištěním. Příspěvek na zaměstnávání osoby se zdravotním postižením je určen jen na podporu zaměstnávání a nikoli na podporu jiné výdělečné činnosti těchto osob.
9. K údajné odlišné rozhodovací praxi v minulosti žalovaný uvedl, že pokud v minulosti docházelo k neoprávněnému přiznávání příspěvku ze strany úřadu práce, nemůže tato skutečnost být důvodem k aprobaci postupu v právě projednávané věci. Žalovaný jako nadřízený správní orgán má jen omezené možnosti, jak takovýto stav zjistit, nicméně jeho rozhodovací praxe je zcela konzistentní.
10. Žalobu navrhl jako nedůvodnou zamítnout.

IV. Posouzení věci krajským soudem

11. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle části třetí, hlavy první a druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“). Po prostudování správního spisu dospěl soud k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům, přičemž při tom vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalovaného.
12. V projednávané věci bylo třeba především vyjasnit, zda pracovní smlouva uzavřená mezi žalobkyní a PhDr. H., potažmo plná moc mezi jednatelem žalobkyně a Mgr. S. zmocňující k uzavření uvedené pracovní smlouvy, je platná. Pokud lze učinit dílčí závěr o platnosti těchto jednání, je nutno pokračovat v posouzení, zda vznikl žalobkyni nárok na čerpání příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, vztahující se k zaměstnanci PhDr. H..
13. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 30. 7. 2011 udělil PhDr. M. H., jednatel žalobkyně, plnou moc Mgr. K. S., a to ve věci: *jednání a podpisu a případnému převzetí listin v souvislosti s podpisem pracovní smlouvy se zaměstnancem panem PhDr. M. H.*
14. Dne 30. 7. 2011 byla uzavřena pracovní smlouva mezi žalobkyní na straně zaměstnavatele a PhDr. H. na straně zaměstnance, s ujednaným druhem práce: vedení účetnictví, zpracování daňové evidence; pracovní poměr byl sjednán na 40 hodin týdně, nárok na dovolenou 20 dní. Pracovní smlouva je – na základě plné moci – podepsána Mgr. S. na straně zaměstnavatele a PhDr. H. na straně zaměstnance.

15. Dne 20. 10. 2015 podala žalobkyně žádost o příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě, za rozhodné období 3. čtvrtletí roku 2015.
16. Odůvodnění rozhodnutí orgánu I. stupně stojí na argumentu, že pracovněprávní vztah PhDr. H. a nesplňuje podmínky, neboť právní jednání směřující ke vzniku pracovního poměru učinila jménem zaměstnavatele stejná fyzická osoba, která je druhým účastníkem pracovněprávního vztahu jako zaměstnanec. Dle správního orgánu nelze zastupovat jiného v případě, že zájmy zástupce jsou v rozporu se zájmy zastoupeného; na pracovní smlouvu navíc nahlížel tak, že jednatel uzavřel smlouvu sám se sebou. Nad to správní orgán uvedl, že uzavřená pracovní smlouva se obsahem a účelem příčí zákonu, obchází jej, tudíž pracovněprávní vztah byl uzavřen neplatně a na PhDr. H. nelze pohlížet jako na zaměstnance.
17. Žalovaný v napadeném rozhodnutí o odvolání závěry prvostupňového správního orgánu potvrdil a setrval na premise, že pracovní smlouva je neplatná od počátku a pracovní poměr mezi stranami nikdy nevznikl, neboť nesplňuje vztah nadřízenosti a podřízenosti. Na pracovní smlouvu nahlížel jako na smlouvu uzavřenou na obou stranách PhDr. H.. Nad to označil podanou žádost jako pokus o zneužití práva. Pracovní smlouva, kterou žalobkyně uzavřela s PhDr. H. je dle názoru správních orgánů neplatná pro střet zájmů, protože ji za zaměstnavatelku i zaměstnance uzavřela stejná osoba. Žalovaný uváděl, že zákoník práce v rozhodném znění nezakotvoval v tomto směru výslovnou úpravu, zákaz střetu zájmů však obsahoval § 22 odst. 2 občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, podle kterého *zastupovat jiného nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného*. Toto ustanovení se v souladu s § 4 zákoníku práce vztahuje také na pracovněprávní vztahy. Střet zájmů při zastupování přímo vylučoval také § 14 odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, účinný do 31. 12. 2006.
18. Dle ust. § 22 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění do 31.10.2011, *je zástupcem ten, kdo je oprávněn jednat za jiného jeho jménem. Ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému*. Dle odst. 2 *zastupovat jiného nemůže ten, kdo sám není způsobilý k právnímu úkonu, o který jde, ani ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného*.
19. Krajský soud na úvod předesílá, že takřka totožným věcným meritem se již zabýval Nejvyšší správní soud, a to v rozsudku ze dne 19. 11. 2019, sp. zn. 10 Ads 321/2018, a v rozsudku ze dne 17. 1. 2019, sp. zn. 10 Ads 284/2017. Na tato rozhodnutí lze plně odkázat, neboť jejich závěry korespondují s právě projednávaným případem. Krajský soud je při posuzování věci aplikoval a níže uvádí stručné odůvodnění.
20. V první řadě nemůže být pochyb o tom, že obě strany pracovní smlouvy jsou dvě odlišné osoby, neboť fyzickou osobu nelze směřovat s právnickou osobou. Dle dříve platné konstrukce právnická osoba právně jednala sama prostřednictvím statutárních orgánů (§ 18, § 20 odst. 1 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., ve spojení s § 13 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, účinný do 31. 12. 2013). To však nic nemění na tom, že fakticky její vůli projevovala fyzická osoba, která se mohla ocitnout v nepřípustném střetu zájmů. Pokud proto jednatel uzavíral smlouvu se společností s ručením omezeným, je třeba připustit, že je shoda v osobě, která vůli obou účastníků právního jednání projevuje. Použití ustanovení o střetu zájmů nebrání ani skutečnost, že se jednatel nechal zastoupit a zmocnil k uzavření pracovní smlouvy za společnost jinou osobu. Podle

judikatury NS „[z]aměstnavatele sice může v konkrétním případě při uzavření smlouvy se členem statutárního orgánu zastupovat jiná osoba než statutární orgán, [...] ale nemůže být pochybností o tom, že tu nejsou dvě odlišné strany, které uzavírají smlouvu, ale že ve skutečnosti jde o předem dané právní jednání „ve shodě“, při němž nikdo plnohodnotně nezastupuje obchodní společnost“ (rozsudek ze dne 22. 8. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1876/2017).

21. Podle obecných intertemporálních pravidel platnost právního jednání je třeba posuzovat podle zákona platného v době, kdy byl právní úkon učiněn. V posuzované kauze je tedy pro určení platnosti smlouvy rozhodná právní úprava účinná k 30. 7. 2011, tj. ke dni uzavření pracovní smlouvy mezi žalobkyní a PhDr. H.. Vzhledem k výše uvedenému je tak nutné dospět k závěru, že jednatel jako statutární orgán mohl zmocnit jinou osobu k jednání ve věci uzavření pracovního poměru se zaměstnancem.
22. Správní orgány při posouzení platnosti pracovní smlouvy vycházely z ustálené judikatury, ze které dovozovaly, že střet zájmů v případě uzavření pracovní smlouvy stejnou osobou jako zaměstnancem a jednajícím za zaměstnavatele existuje bez dalšího. Krajský soud nepřehlédl, že i Nejvyšší správní soud připustil (srov. rozsudek ze dne 17. 1. 2019, č.j. 10 Ads 284/2017-42), že některé jeho judikáty by bylo možno vykládat tak, že neplatnost pracovní smlouvy z důvodu střetu zájmů lze automaticky dovodit, pokud za oba účastníky pracovní smlouvy podepisuje tatáž osoba. Takovýto výklad však byl rozporný s argumentací Ústavního soudu v nálezu ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III. ÚS 669/17. Přestože tedy správní orgány postupovaly s důvěrou v dosavadní judikaturu, jeho závěry nejsou udržitelné, neboť Nejvyšší správní soud vycházel v dřívějších rozhodnutích (srov. rozsudky NSS ze dne 14. 1. 2016, č.j. 4 Ads 246/2015-37, ze dne 30. 3. 2016, č.j. 2 Ads 303/2015-27, či ze dne 26. 1. 2017, č.j. 5 Ads 88/2015-20; posledně cit. judikát se vztahuje k pracovní smlouvě uzavřené v roce 2012 a dovozuje za stejných okolností absolutní neplatnost s odkazem na § 19 zákoníku práce, ve znění účinném od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013) z premisy o automatické neplatnosti pracovní smlouvy uzavřené za zaměstnavatele i zaměstnance stejnou osobou (statutárním orgánem), premisy opřené o nesprávný a neústavní výklad judikatury Nejvyššího soudu.
23. Jelikož jsou obecné soudy vázány závěry vyslovenými ve výše uvedeném nálezu ÚS, je třeba uzavřít, že k neplatnosti pro střet zájmů podle § 22 odst. 2 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. nelze přistupovat paušálně. Je třeba dát přednost výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před výkladem, který neplatnost zakládá. I v době uzavření předmětné pracovní smlouvy v této věci platilo, že „[s]ama možnost existence rozporu se zájmy zastoupeného k zákazu zastupovat nestačí. Rozpor zájmů musí reálně existovat. Při posuzování rozporu mezi zájmy zástupce a zastoupeného je třeba vždy vycházet z povahy konkrétního právního úkonu, jakož i ze všech okolností případu tak, aby bylo možno náležitě zabezpečit ochranu zájmů zastoupeného“ (ŠVESTKA, J. - ELIÁŠ, K., In: ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník I, II*, 2. vydání [online]. Praha: C. H. Beck, 2009, komentář k § 22).
24. Závěry o střetu zájmů proto nelze automaticky aplikovat v každém případě, ve kterém statutární orgán uzavřel pracovní smlouvu za obě smluvní strany, a to pouze s obecným poukazem na rozdílné zájmy stran při uzavírání pracovní smlouvy. Na přihlídnutí ke konkrétním okolnostem nynější kauzy správní orgány rezignovaly. Z dosavadního stavu dokazování však soud žádný rozpor zájmů mezi žalobkyní a PhDr. H. (potažmo Mgr. S.) nevidí. Sjednaná náplň práce se nekryje s výkonem funkce jednatele, podmínky pracovní smlouvy jsou standardní. Paušální závěry, ze kterých vycházel žalovaný, tj. že každá smlouva mezi jednočlennou společností jako zaměstnavatelem a jediným jednatelem jako

zaměstnancem naplní střet zájmů, neobstojí. Tím je proto i ostatní argumentace žalovaného lichá. Jakýkoli střet zájmů mezi Mgr. S. a žalobkyní nebyl žalovaným zmiňován vůbec.

25. Argumentace žalovaného o účelovosti dotčené smlouvy a obcházení zákona nepředstavuje ve skutečnosti argumentaci, ale závěr, pro který však chybí konkrétní skutková zjištění. Možnou snahu obejít zákon ve zcela obecné rovině samozřejmě a priori vyloučit nelze, ale takový závěr musí správní orgány ve svých rozhodnutích řádně a přesvědčivě zdůvodnit.
26. Soud vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že je žaloba důvodná. Žalobkyně byla ve smyslu § 65 odst. 1 s.ř.s. zkrácena na svých subjektivních veřejných právech rozhodnutím správního orgánu. Soud proto podle § 78 odst. 1 s.ř.s. zrušil napadené rozhodnutí pro nezákonnost a věc vrátil v souladu s § 78 odst. 4 s.ř.s. žalovanému k dalšímu řízení.
27. Podle § 78 odst. 5 soudního řádu správního je v dalším řízení žalovaný správní orgán vázán právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku. V novém rozhodnutí bude tedy žalovaný povinen řádně vysvětlit, z jakých konkrétních skutkových zjištění dovozuje střet zájmů žalobkyně a zaměstnaného jednatele. Pokud tento střet zájmů nebude správním orgánem dovozen, posoudí žádost žalobkyně dle příslušných ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Pro úplnost soud uvádí, že požadovaný příspěvek je nárokový, tedy není úřadem práce poskytován na základě dohody, ale zaměstnavateli na něj při splnění zákonných podmínek vzniká nárok. Tomu odpovídá text § 78, (*„zaměstnavateli... se poskytuje příspěvek“, „příspěvek náleží zaměstnavateli měsíčně ve výši“, „úřad práce vydá rozhodnutí o poskytnutí příspěvku, pokud zaměstnavatel splňuje ...“*). Ze zákonné úpravy lze dovodit, že žadatel, který za příslušné kalendářní čtvrtletí splní všechny zákonem stanovené podmínky, má na vyplacení příspěvku nárok, a může tedy legitimně očekávat, že mu bude poskytnut. Nárokovost tohoto příspěvku, na rozdíl od jiných příspěvků podle zákona o zaměstnanosti, dovozuje i odborná literatura (Steinichová, L., Zákon o zaměstnanosti. Komentář. Wolters Kluwer, a.s. Praha 2010)., potvrzuje ji též Nejvyšší správní soud (rozsudek č.j. 9 Ads 83/2014-46 ze dne 30. 9. 2015).

V. Náklady řízení

28. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 soudního řádu správního, dle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, a proto jí přísluší náhrada nákladů řízení proti žalovanému. Náhradu nákladů řízení představují náklady právního zastoupení spočívající v odměně advokáta dle § 9 odst. 5 písm. d) ve spojení s § 7 bod 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytnutí právních služeb (advokátní tarif). Konkrétně soud přiznal náhradu za dva úkony právní služby po 3 100 Kč společně se dvěma režijními paušály po 300 Kč – převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby. K náhradě nákladů řízení patří i žalobkyní uhrazený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Celkem je tedy žalovaný povinen k náhradě nákladů řízení ve výši 9 800 Kč, a to k rukám právního zástupce žalobkyně.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 12. březen 2020

JUDr. Magdalena Ježková v. r.
předsedkyně senátu